

האקדמיה ללשון העברית

תעתיק פשוט לצורכי שילוט ומיפוי

התעתיק מעברית לאותיות לטיניות;
התעתיק מערבית לעברית

כסלו תשס"ז, נובמבר 2006

רקע

בי"ח בכסלו תשס"ו (19 בדצמבר 2005) אושר בכנסת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 73) ובו תיקון סעיף 170(1) לפקודת התעבורה. התיקון מסמך את שר התחבורה לקבוע כללים "בדבר קביעת כתיב אחיד בעברית, בערבית ובאנגלית של שמות המופיעים על גבי תמרורים המוצגים בדרכים".

בעקבות זאת התכנסה ועדת משנה מיוחדת לענייני תעתיק בשיתוף עם נציגי ועדת השמות הממשלתית ועם נציגי המרכז למיפוי ישראל, וגיבשה הצעות לתעתיק לצורכי שילוט ומיפוי מעברית לאותיות לטיניות ומערבית לעברית.

א. התעתיק הפשוט מעברית לאותיות לטיניות

בישיבת מליאת האקדמיה ביום כ"ד באייר תשס"ו, 22 במאי 2006 (ישיבה רפ"ט), הטילה מליאת אקדמיה על ועדת הדקדוק להכריע בעניין התעתיק הפשוט מעברית לאותיות לטיניות, ותוקף החלטתה בתוקף החלטת המליאה.

הכללים שלהלן נקבעו בישיבת ועדת הדקדוק ביום ט' בסיוון תשס"ו, 5 ביוני 2006; שני פרטים נדונו מחדש לאחר מכן, והדיון בהם הושלם ביום י"ג בתמוז תשס"ו, 9 ביוני 2006.

ואלה עיקרי השינויים לעומת כללי התעתיק הקודמים:

1. א עיצורית, ע מתועתקת רק (ותמיד) באמצע המילה.
2. ו מתועתקת ב־v (ולא ב־w).
3. צ מתועתקת ב־ts (ולא ב־z).
4. ק מתועתקת ב־k (ולא ב־q).
5. לא כל שווא נע מתועתק ב־e, אלא רק שווא נע נהגה.

כללים אלו באים במקום כללי התעתיק הפשוט משנת תשי"ז (נתפרסמו בילקוט הפרסומים 519 מיום כ"א בשבט תשי"ז, עמ' 493). בתעתיק המדויק אין לפי שעה שינוי.

ב. התעתיק הפשוט מערבית לעברית

התעתיק הפשוט החדש מערבית לעברית אושר במליאת האקדמיה בישיבתה ביום ט"ו במרחשוון תשס"ז, 6 בנובמבר 2006 (ישיבה רצ"ג).

ואלה השינויים העיקריים לעומת כללי התעתיק הקודמים:

1. האות **ث** מתועתקת **ת'** (בתעתיק המדויק: **ت**).
2. האות **ذ** מתועתקת **ד'** (בתעתיק המדויק: **ذ**).
3. האות **ص** מתועתקת **ס'** (בתעתיק המדויק: **ص**).
4. האות **غ** מתועתקת **ר'** (בתעתיק המדויק: **غ**).

כללים אלו באים במקום התעתיק הפשוט מערבית לעברית שקבעה האקדמיה בישיבה קצ"ו ביום ד' בתמוז תש"ן, 27 ביוני 1990 (נתפרסמו בילקוט הפרסומים 4195 מיום י"ג באדר התשנ"ד, 24 בפברואר 1994, עמ' 2442–2443). בתעתיק המדויק שנקבע אין שינוי.

המבוא לכללי התעתיק מעברית לכתב לטיני שנתפרסמו בשנת תשי"ז (1957). כוחו של מבוא זה יפה גם עתה:

א. כללי תעתיק אלו באים להסדיר את כתיבן של מילים עבריות בכתב לטיני, במקום שהבעה כזו של המילה העברית נדרשת במגע עם העולם הלועזי, כגון בדרכונים, בתעודות, בטפסים רשמיים, במודעות בחותמות ובשלטים. אין תעתיק זה בא לשמש במקום הכתב העברי בשימוש הרגיל.

ב. לגבי שמות עבריים היסטוריים, כגון דוד, ירושלים, ישראל, ציון, יש להבחין בין העתקם כשהם באים כחלק מלשונו העברית היום – כגון בבואם בשמות פרטיים עבריים או כחלק של צירופים עבריים כמו רמת דוד, מבשרת ירושלים, שבי ציון, בית ישראל – שכללי התעתיק חלים עליהם, ובין כתיבתם כשהם באים בתוך שימושי לשון לועזיים, כפי שנשתרשו בכל לשון ולשון – כגון Mount, King David, State of Israel, Zion וכדומה – שאינם עניין לקביעה זו. אין תעתיק זה מתכוון אלא למסור את צלילה המקורב של המילה העברית בימינו.

ג. שמות עבריים של בני אדם, שיש להם מסורת כתיב לטיני, ובעליהם רוצים לקיימה, נכתבים כמסורתם.

ד. נקבע:

(א) תעתיק פשוט, המיועד לשימוש עממי, כגון במודעות, בשלטים, במפות שימושיות וכו'. תעתיק זה יש בו ויתור על כמה דיוקי הבחנה בין אותיות, ומשמשים בו צירופי אותיות מסוימים להבעת אות עברית אחת.

(ב) תעתיק מדויק יותר, המיועד לשימוש במקום שיש צורך או רצון למסור את המילה העברית הכתובה על דיוקה, כגון בקטלוגים, בשערי ספרים, במפות מדויקות וכו'. אמנם אף תעתיק זה נועד לסיפוק צרכים מעשיים, ואינו בא לספק את צורכי המדע הטהור. תעתיק זה אינו אלא הרחבה של התעתיק הפשוט, והוא מביע כל אות עברית באות לועזית אחת ומיוחדת לה בלבד, וכן הוא קובע סימנים מיוחדים לשווא הנע ולחטפים.

להלן מוצגים סימני התעתיק המדויק במקום שהם שונים מסימני התעתיק הפשוט.

א. התעתיק הפשוט מעברית לאותיות לטיניות
תמוז תשס"ו, יולי 2006

תעתיק העיצורים

התעתיק המדויק	הערות	התעתיק	האות העברית
כ	א מתועתקת רק באמצע התיבה, כגון Ya'ir (יָאִיר), Ze'ev (זֵאֵב), Gavri'el (גַּבְרִיאֵל), Yig'al (יִגְאֵל), Ne'dar (נְאָדָר). אין מתעתיקים א בראש התיבה, כגון Aharon (אַהֲרֹן). לא תסומן א שאיננה הגויה, כגון Rishon (רִאשׁוֹן), Gera (גְּרָא).	ı	א
		B b	ב
		V v	ב
ג רפה ġ		G g	ג, ג
ד רפה ḏ		D d	ד, ד
	לא תסומן ה שאיננה הגויה, כגון Sara (שָׂרָה), אבל Nogah (נֹגַהּ).	H h	ה
W w	לא תסומן ו שאיננה הגויה, כגון Yosef (יוֹסֵף).	V v	ו
		Z z	ז
ח ח		H h	ח
ט ט		T t	ט
	לא תסומן י שאיננה הגויה, כגון Gil (גִּיל).	Y y	י
		K k	כ
כ כ		Kh kh	כ
		L l	ל
		M m	מ
		N n	נ
		S s	ס
ע (מתועתקת בכל מקום) ^c	ע מתועתקת רק באמצע התיבה, כגון Ya'el (יֵעַל), Sha'ar Ha'Amakim (שַׁעַר הָאֲמָקִים), Giv'on (גִּבְעוֹן), Ma'barot (מַעְבְּרוֹת). אין מתעתיקים ע בראש התיבה ובסופה, כגון En Gedi (עֵין גֵּדִי), Geva (גֵּבַע), Gilboa (גִּלְבּוֹעַ).	ı	ע
		P p	פ
		F f	פ
צ צ		Ts ts	צ
ק ק	אין ההחלטה נוגעת לשמות ערביים, כגון Qumran (קוּמְרָאן).	K k	ק
		R r	ר
ש ש		Sh sh	ש
ש ש		S s	ש
ת רפה ṭ		T t	ת, ת

תעתיק התנועות

התעתיק המדויק	הערות	התעתיק	סימן הניקוד
		a	פתח אַ
			קמץ (גדול) אָ
ä			חטף פתח אֶ
	ובכלל זה סגול מלא.	e	סגול אֵ
é	ובכלל זה צירי מלא, כגון Etan (אֵיתָן), Bet Shemesh (בֵּית שֶׁמֶשׁ), Sde Hemed (שְׁדֵי הַמֶּד).)		צירי אִ
ë			חטף סגול אֶּ
ě	מסמנים שווא נע ההגוי כתנועה, כגון Metula (מְטוּלָה), Neve Ilan (נֵיבָה אֵילָן), Kfar Menahem (כְּפַר מְנַחֵם). במקרה של ספק מסמנים את השווא כתנועה.		שווא נע אֶ
		i	חיריק אִי
		o	חולם אֹ
			קמץ קטן אָ
ö			חטף קמץ אֶּ
		u	קיבוץ אֹ
			שורוק אוּ

כללים שונים

<p>1. הדגש החזק</p> <p>הדגש החזק מסומן בהכפלת האות, כגון Gannot (גַּנּוֹת), Nahariyya (נַהְרִיָּה). אין מכפילים דו־אות (sh, ts), כגון Havatselet (חַבְצֵלֶת), Menashe (מְנַשֶּׁה); אין מסמנים את ההכפלה אחרי ה"א הידיעה, כגון Bet HaKerem (בֵּית הַכֶּרֶם), ואחרי מילות השימוש האחרות, כגון MiTudela (רַח' בְּנִימִין מְטוּדֵלָה). וראו עוד כלל 3.</p>	
<p>2. אות רישית</p> <p>אות רישית תיכתב בראש כל תיבה, כגון Tel Aviv (תֵּל אָבִיב); וראו עוד כלל 3.</p>	
<p>3. אותיות השימוש</p> <p>אותיות השימוש מש"ה וכל"ב אינן מופרדות מן התיבה, אך האות שאחריהן רישית, כגון HaYogev (הַיּוֹגֵב), Bayit VaGan (בַּיִת וְגַן), Herev Le'Et (חֶרֶב לְאֵת).</p>	
<p>4. גרש מפריד</p> <p>גרש מפריד יבוא בין האותיות כשרצף האותיות יכול להתפרש בשתי דרכים, כגון Yits'har (יִצְהָר), Hak'hel (הַקְהֵל).</p>	
<p>5. הטעמה</p> <p>אפשר לסמן את הטעמה בסימן טעם מעל אות התנועה של ההברה המוטעמת, כגון Ha'Ógen (הַעֲגֹן), Yotváta (יֹטְבָתָה), Yokne'ám (יֹקְנַעִים).</p>	

המלצות המסורות להחלטת הגופים המתעתיקים

- יש לקבוע מה תחולת התעתיק. מומלץ שלא לתעתק מילים כלליות המשמשות במשמען המילוני הכללי, כגון רחוב, שדרה, צומת, מחלף, נמל (למשל: רח' הָאֶרֶן – Ha'Oren St.), לעומת מילים שהן חלק בלתי נפרד מהשם (למשל: גִּבְעַת יְעָרִים – Giv'at Ye'arim, קִרְיַת שְׁמוֹנָה – Kiryat Shmona).
- שמות בעלי מסורת כתיבה, כגון הר ציון (Mt. Zion), הַרְצֵל (Herzl), יוסיפו להיכתב כן.
- האקדמיה לא קבעה כללים לגבי השימוש במקף ובקו מפריד בשמות פרטיים – הן בעברית הן בתעתיק. מומלץ לקבוע כללים בעניין זה, למשל מקף – לחבר בין תיבות (כגון תל-אביב) וקו מפריד – להפריד בין שמות מורכבים (כגון מעלות-תרשיחא, תל-אביב-יפו).

ב. התעתיק הפשוט מערבית לעברית

ט"ו במרחשוון תשס"ז, 6 בנובמבר 2006

העיצורים

התעתיק המדויק (תשי"ן)	התעתיק הפשוט	האות הערבית
	א	آ
	ב	ب
	ת	ت
ת̄	ת'	ث
	ג'	ج
	ח	ح
	ח'	خ
	ד	د
ד̄	ד' כגון ד'הב, ד'הרה	ذ
	ר	ر
	ז	ز
	ס	س
	ש	ش
צ (ץ)	ס' כגון מוס'מוס', נס'אס'רה	ص
ד̄	ד	ض
	ט	ط
ז̄	ז	ظ
	ע	ع
ג̄	ר' כגון מר'אר, ר'ג'ר (למעט בכתוב מושרש כגון אבו גוש, בגדד)	غ
	פ (ף)	ف
	ק	ق
כ (ך)	כ (גם בסוף מילה, כגון בית סורכ)	ك
	ל	ل
	מ (ם)	م
	נ (ן)	ن
	ה	ه
	ו	و
	י	ي

התנועות

התנועה	התעתיק הפשוט*	הערות
a ארוכה	א	אמות הקריאה ا و ي יסומנו באמות הקריאה א, ו, י
u ארוכה	ו	
i ארוכה	י כגון טירה	
a קצרה	ללא סימון כגון ג'ת, מזרעה	
u קצרה	ו כגון מוחמד	
i קצרה	תסומן ביו"ד במידת הצורך כגון איכסאל, ג'יסר איזרקא	

* בתעתיק המדויק אין משתמשים באמות קריאה במקום שאינן בערבית. הניקוד: פתחה < פתח, כסרה < חיריק, דמה < קיבוץ או שורוק (בהתאם לכתיב בערבית), סוכון < שווא; הכפלה מסומנת בַשְׁדָּה מעל האות; המזה שוואה באותיות ו, י מסומנת מעל האותיות כבערבית; תא מרבוטה בצורת הנפרד נכתבת בה"א ומעליה שתי נקודות.

הערות

1. תווית היידוע (א=אל) תופרד מן השם במקף. לפני אותיות שמש לא תיכתב ה־ל, וה־א תופרד מן השם במקף, למשל: ג'יסר איזרקא.
- אין חובה לציין את תווית היידוע בראש שמות, כגון טירה, טיבה; באמצע השם היא מחויבת: דאליית אל-כרמל.
2. אליף הנכתבת בערבית מעל האות תיכתב בערבית ב־א אחר האות, כגון אבראהים. יצאה מכלל זה המילה אללה.
3. אליף מקצורה תיכתב ב־א, כגון עלא (على).
4. מדה תיכתב בשתי א, כגון אאכל (أكل).
5. תא מרבוטה תיכתב בצורת הנפרד ב־ה; בנסמך היא תיכתב ב־ת.
6. בתעתיק חסר ניקוד מכפילים וי"ו ויו"ד עיצוריות שלא בראש המילה, כגון קלנסוה, שוויכה (سُوَيْكَة), ח'וואלד, טיבה, מועאווייה.
7. בשמות שבהם יש פער גדול בין ההגייה העממית להגייה הספרותית ייקבע התעתיק לפי ההגייה העממית. לדוגמה: ג'ידה (ולא ג'ודיידה).